Nagyvárad, 1901. VII. évfolyam. 287. szám. Vasárnap, deczember 15.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

# TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 8.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVARAD, decz. 14.

## A városatya választások.

Nagyvárad város mind a három kerületének választó polgárai ma fognak dönteni szavazatukkal a felett, hogy a következő 6 éves cziklusban kik üljenek a városházi zöld asztal mellett, kik vegyenek részt a város ügyeinek irányitásában vagy legalább ellenőrzésében. A 62 választott városatyai mandátum közül 33, tehát a nagyobbik fele fog ma betöltetni a polgárok bizalmából.

Mindenesetre megtiszteltetés a polgárra, ha polgártársai alkalmasnak és méltónak tartják őt arra, hogy a városi ügyek elintézésénél őket képviselje. De a megtiszteltetés a csekélyebb rész, sokkal fontosabb a kötelességnek önzetlen teljesitése, mit ez a mandátum reá ró.

Az állam ugyan egyben-másban már nagyon megnyirbálta jogainkat, de autonomiánk még a maga egészében meg van. Ennek keretében a polgárság, illetőleg ennek törvényes képviselete önhatalmulag intézkedik a város ügyeiben. Rendkivül fontos tehát, hogy kikre bizza a polgárság ezt a megtisztelő, de egyuttal nagy kötelességgel járó mandátumot.

A közel jövőben a városnak igen életbe vágó, évtizedekre kiható ügyei kerülnek elintézés alá.

A villamos vasut, a közvilágitás, az iskolák fejlesztése, a vámkezelés reformja, a csatornázás és kövezés mind olyan fontos dolgok, melyek a városnak minden polgárát a legközelebbről érdeklik. Ezekhez járul a tisztujitás, mely már a tavaszon végbe fog menni.

Igen fontos dolgok elintézése vár tehát az uj városatyákra, — jól meg kell fontolnia a polgárságnak, kikre adja szavazatát.

A dolog természetéből az következik, hogy a városi ügyektől tartsuk távol a politikát. A politikai vélemények különbségének semmi köze a városi ügyekhez.

Teljesen igaz. Józan gondolkozásu ember nem vonhatja kétségbe. De sajnos, a legazdálkodott liberális rendszer mindenre rányomta a kortes-politika átkos bélyegét. A ki nem tartott a hatalommal, még irnok vagy gyakornok sem lehetett a városnál vagy a megyénél, sőt még a hajduktól is megkivánták, hogy a kortespolitika vak eszközei legyenek. Szállitásokat, épitkezéseket, bérleteket, különféle jövedelmező engedélyeket ugyszólván kizárólag a klikk emberei kaphattak. A ki pedig szembeszállott a hatalommal, még a saját jussát sem tudta kiperelni — ha még olyan igazsága volt is.

Igy azután nem csuda, hanem ennek természetes következménye volt, hogy a városi ügyekben is és a városi választásokban is ugyancsak nagy szerepet játszott a politika.

Olasziban és Velenczén a szabadelvü párt, Ujvároson az ellenzék vetette magát a városi mandátumokért való küzdelem árjába.

Az utóbbi választásoknál sikerült tisztességes paktumra lépni s igy mind a két párt vezető férfiai bekerültek a városháza zöld asztala mellé.

Az októberi országgyülési képviselőválasztás azonban annyira felzavarta a szenvedélyeket, hogy ez alkalommal nem sikerült a paktumot megkötni. Most már késő lenne rekriminálni miatta, — de az tagadhatatlan tény, hogy az ellenzék — daczára októberi győzelmének — elég concilians volt.

A polgárok mai szavazása dönti el a küzdelem sorsát. Félő, hogy olyanok is kimaradnak, a kiknek tehetségére és tapasztalatára nagy szükség lenne a városházán. Nem minden ugynevezett vezérférfiu tartozik ezek közé, — némelyeket nem a köz, hanem az önző magán- és klikk érdek tartott felszinen; — de tagadhatatlanul vannak közöttük igazi vezéremberek is, kiknek kimaradása a közügy vesztesége lenne.

Kivánjuk azért, hogy a küzdelemben a város érdeke legyen a győztes.

—

Tegnap, a városatya választást megelőző napon a polgárok mozgalma a tetőpontra hágott. A város különböző pontjain pártvacsorák voltak.

Ujvárosan a függetlenségi párt nagy népgyülést tartott a régi Fekete László-féle vendéglőben.

Az Ujvilágban Ullmannék adtak potyavacsorát a várad-velenczei szabadelvü párti választóknak, megfelelő kortes beszédek mellett.

A mai választás esélyeit még elképzelni sem lehet, annyiféle párttöredék, érdekszövetkezet, klikk keletkezett s igen sok az önjelöltek száma is, a kik aztán a többi czédulákból kombináltak össze egy-egy uj listát.

A *hivatalos* jelöltek a következők.

**Várad-Olasziban**:

A függetlenségi párt lisztája:

Bodó Ferencz vasuti mérnök,
Gábor János vállalkozó,
Hann Lajos épitő,
Jakab Jakab kiskereskedő,
Karger Sándor vendéglős,
K. Nagy Endre pénzügyi titkár,
Dr. Nagy Ferencz kir. tvszéki elnök,
Palotay László kanonok,
Dr. Pácz Sándor főgymn. tanár,
Pekanovics Imre főmérnök,
Rácz Mihály nyug. városi főjegyző,
Schöpflin Agoston postaigazgató,
Dr. Stocker József ügyvéd,
Szokoly Tamás ügyvéd,
Kiss Dávid kereskedő.

A *szabadelvü párt* pedig a következő listát adta ki:

Dr. Bozóky Alajos,
Dr. Hoványi Gyula,
Dr. Hoványi Géza,
Károly Irén,
Millye Gyula,
Nozáky Rudolf,
Óváry Lajos,
Palotay László,
Papp Miklós pénzügyigazgató,
Rutter Emil,
Serdült Bálint,
Sipos Orbán,
Schöpflin Agost,
Szmazsenka Ernő,
Dr. Várady Zsigmond.

**Várad-Ujvároson**:

A *48-as párt* hivatalos lisztája:

Beczkay Lajos kereskedő,
Szokoly Tamás ügyvéd,
Schütz Albert ügyvéd,
Stern Hermann kávés,
Dr. Vucskics Gyula plébános,
Balogh Döme magánzó,
Halász Lajos szerkesztő,
Mertz János kereskedő,
Dr. Altmann Jakab orvos,
Tátray Sándor iparos,
Ifj. Cser János iparos.

A *szabadelvü párt* lisztája:

Adorján Armin dr. ügyvéd,
Berkovits Ferencz dr. ügyvéd,
Fassie Pál tvszéki biró,
Fleischakker Gyula tkp. igazgató,
Fodor Gyula dr. ügyvéd,
Huzella Gyula kereskedő,
Kecskeméti Lipót dr. főrabbi,
Laendler Ferencz vállalkozó,
Mihelfy Adolf ügyvéd,
Radó Ignácz dr. ügyvéd,
Réz Mihály felügyelő-igazgató.

**Várad-Velenczén**:

A *48-as párt* jelöltjei:

Dr. Adorján Emil ügyvéd,
Domokos Károly lelkész,
Farkas József iparos,

**FÜCHSL TESTVÉREK** bornagykereskedő czég *Nagyváradon,* Alapittatott 1850 tisztelettel értesiti a nagyérdemü közönséget, hogy palaczkborai **eredeti töltésben** az alant felsorolt czégeknél kaphatók:

*Kádár János*, Fő-utcza. *Várnay Béla*, nagypiacz-tér. *Weisz Gyula*, Szacsvay-utcza. *Hartmann Aladár*, Gilányi-sor. *Kiss Károly*, (Janky A. utóda Szt. László-t.) *Mandel Ede*, Kert-utcza. *Stern Soma*, Nagyteleky-utcza. *Rosinger Sámuel*, Kossuth-u. *Wagner és Luy*, Bémer-tér. *London J. Jakab*, Szacsvay-u. *Schönberger Herman*, Zöldfa-u.

**Elsőrendü asztali ó bor literes palaczkokban 45 krajczár** (palaczkbetét darabonkint 5 kr.)
**Pecsenye-, csemege- és gyógyborok megrendelésre lepalaczkoltatnak.**

Telefonszám: **106.** Telefonszám: **106**

A czég csak oly palaczkok tartalmáért szavatol, melyeknek czimkéje, kupakja és dugója a czég fenti bejegyzett védjegyét viselik. 258 3—10

Dr. Friedländer Sámuel ügyvéd,
Moskovits Miksa, gyáros,
Rácz János íparos,
Tokay Mihály gazdálkodó.

A *szabadelvü párt* lisztája:

Dr. Friedländer Sámuel ügyvéd,
Dr. Moskovits József gyáros,
Papp György lelkész,
Schwarcz Antal bőrös,
Ternyey Antal bankigazgató,
Ullmann Sándor kereskedő,
Dr. Weisz Márton.

A hivatalos jelölteken kivül még egész sereg lisztát repitettek szét az elégületlenek.

Várad-Olasziban a hivatalos párt-lisztákon kivül még egy névsor forog közkézen, amely minden pártárnyalatnak és társadalmi osztálynak végig akarja huzni a száján a mézes madzagot, hogy 2—3 uj egyén bejusson ezen a réven. Ez a liszta a következő:

Dr. Hoványi Céza, Sipos Orbán, Papp Miklós pénzügyigazgató, K. Nagy Endre, dr. Várady Zsigmond, Aufricht Mór, Gábor János, Millye Gyula, ifj. Popper József, Moldoványi Iván, Szokoly Tamás, Pallay Lajos, Nozáky Rudolf, dr. Stokker József, Karger Sándor.

Az ujvárosi választók között pedig ez az egyik legujabb liszta:

Stern Hermann, dr. Berkovits Ferencz, Szokoly Tamás, Mihelfy Adolf, dr. Vueskics Gyula, dr. Radó Ignácz, Ländler Ferencz, Huzella Gyula, Schütz Albert, Laszky Armin, Tátray Sándor.

Velenczén öt különböző liszta is kering a hivatalos lisztákon kivül:

1. Berger Dániel, Rácz János, Istvánffy István, Moskovits Miksa, Domokos Károly, Feldmann Izidor, dr. Friedländer Sámuel, Horváth Endre, dr. Tóth Ferencz.

2. Tokai Mihály, dr. Weisz Márton, Schvartz Antal, Domokos Károly, dr. Moskovits József, Rácz János, dr. Friedländer Sámuel.

3. Berger Dániel, Moskovits Miksa, Feldmann Izidor, Horváth Endre, dr. Weisz Márton, Domokos Károly, dr. Tóth Ferencz.

4. Tokai Mihály, dr. Weisz Márton, Schvartz Antal, Domokos Károly, Ullmann Sándor, dr. Moskovits József, dr Friedländer Sámuel.

5. Schvartz Antal, Feldmann Izidor, dr. Weisz Márton, Domokos Károly, Ullmann Sándor, Moskovits Miksa, Berger Dániel.

*

A választási aktusnál a következők működnek közre:

*Olasziban*: Elnök: *Komlóssy* József, jegyző *Lukács* Odön, helyettese *Sólyom* Gyula. Bizalmi férfiak: *Lőrinczy* Gyula és *Kápolnay* Gyula rendőrbiztosok.

*Ujvároson*: Elnök: *Mezey* Mihály, jegyző: *Szüts* Dezső, helyettese: *Zeke* Ferencz irodaigazgató. Bizalmi férfiak: *Fassie* Sándor rendőr-alkapitány és *Szabó* Gábor rendőrbiztos.

*V-Velenczén*: Elnök: *Reismann* Mór, jegyző: *Istvánffy* István, helyettese: *Batz* Endre. Bizalmi férfiak: *Horváth* és *Kassay* biztosok.

A választás Olasziban a kisvárosházánál, Ujvároson a Sasban, V.-Velenczén a Népkör helyiségében reggel 8 órától délután 4 óráig tartatik meg. Négy órán tul senki nem szavazhat.

# ORSZAGGYÜLES.

## A főrendiház ülése.

**Budapest**, decz. 14.

Gróf *Csáky* Albin elnököl.

Felolvassák a miniszterelnök ur átiratát, a mely szerint ő felsége a főrendiház válaszfeliratát tudomásul venni méltóztatott. Továbbá hogy ő felsége tudomásul vette a főrendiház részéről Erzsébet kir. herczegnő eljegyzése alkalmából kifejezett szerencse kivánatát.

**Az indemnyti.**

Több jelentés után következik az *indemnyti tárgyalása*.

*

*Elnök*: Kivan valaki általánosságban a törvényjavaslathoz szólani?

Gr. *Degenfeld* Pál jegyző: Gróf Zichy Nándor ur ő excellentiája!

Gr. *Zichy* Nándor: Nagyméltóságu Elnök! Méltóságos főrendek! Két különböző szempontból vagyok bátor kegyes figyelmüket igénybe venni. Az egyik az, hogy indokolni akarom, miért nem fogom elfogadni ezen törvényjavaslatot, a másik pedig az, hogy ezen, már szokássá vált indemnitás alapján való további pénzügyi kezelésre vonatkozólag némely nézeteket akarok a méltóságos főrendeknek figyelmébe ajánlani.

Szokássá vált, ma már ugyszólván normális állapot az, hogy évről-évre indemnitásokkal visszük keresztül a financziális kezelést.

Ez nagyon rossz, kivált pedig a főrendek szempontjából nem helyeselhető állapot. Igen természetes, a minisztérium a többség nevében kormányoz, ugyszólván a többségnek közege, a többség bizodalma tarja őt és a többség neki az indemnitást akár örökké is megszavazza. Ennek a többség általi bizalom megszavazásnak és általában a többség bizalmának alkotmányos országban mégis van korlátja és ez a korlát a törvény. A törvénynek komoly betartására pedig épen a főrendek hivatottak első sorban sulyt fektetni, mert ha a képviselőház a parlamenti kormányt gyakorolja, akkor a főrendiház a törvényesség született őrének mondható és a törvény, az az önkény korlátja, az az elnyomottak biztositéka, a kisebbségnek védelmezője.

Ezen szempontokból nagyon kivánatos, hogy evvel az indemnitással vissza ne éljünk és hogy egyszer valahára ennek az állapotnak vége vettessék. Csak az a kérdés, hogy lehetséges-e az, és mi ennek az oka, hogy minden esztendőben ilyen felhatalmazás kérésével áll elő a kormány.

Hogy lehetséges ennek véget vetni, az világos. Mert hiszen ezen törvényt megcsinálják mégis a következő esztendőben, hát ha az előtte való esztendőben előbb kezdték volna, meg lenne csinálva mostanáig is. Beismerem azt, hogy a miniszter erre nézve azt mondja: hogyan csináljam meg a budget-törvényt, mikor az ellenzék folytonosan akadályoza, hosszas beszédek által kihuzza az időt és én nem tudok elkészülni a budgettel?

Tudvalevő, hogy ezen hosszu discussiok csakugyan előfordulnak, de ezeknek a discussioknak a budget-tárgyalás a parlamenti szokás és gyakorlat szerint a valóságos tere. Hiszen világszerte a budget-tárgyalás alkalmával vitatandók meg a különböző politikai irányok, az állami feladatok iránti különböző nézetek, az aktuális politika és aktuális kérdések iránti eltérő nézetek. Hiszen annélkül nem is lenne parlamenti kormány, minthogy nem lehet képzelni, hogy csak egynézetüek legyenek egy országban és csak egy kormány, mert hiszen akkor parlamentre sem volna szükség, akkor nem beszélhetnének meg semmit, akkor ezt véglegesen meg kellene szüntetni. Tudjuk azt, hogy nemcsak Magyarországon, hanem világszerte igy van ez, mert hiszen a választásoknál azt az ugynevezett hófehértisztaságot sehol sem lé-

# A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

## Ezelőtt egy évvel . . .*)

Ezelőtt egy évvel
Ha elmentem *hozzád*,
Mindig könnytől ázott
Szép halovány orczád.

Mostan, hogyha néha
Elmegyek *hozzátok*,
Csupa vidám arczot,
Boldogságot látok.

Ezelőtt egy évvel
Még a mennyben jártam;
Most nincs a föld hátán
Nyomorultabb nálam.

*Auer István.*

## Szegénység.

A leány, ha fiatal, szegény és szép, ugyan miről álmodhatik? A lovagról nyilván, a ki száguldó paripán jő érette, feleségül veszi és tündérkastélya urnőjévé teszi, ahogy a mesékben szokás. Ugyan mi egyébről is álmodhatnék a tisztalelkü lány?

A kis Bedő Nelli szegény is volt, szép is volt és fiatal is. Még csak tizenhat esztendős. Igy hát ő is álmodozott. Bár nem a mesebeli büszke, délczeg lovagról. Egy ifju emberről mindössze, a jóról, a kedvesről és ismeretlenről, a ki ma-holnap eljő hozzá és gyöngéd, szerelmes szókat sugdos a fülébe, mignem egyszer csak megkéri a kezét. És feleségül vevén boldoggá teszi. Kényelmes, könnyü életet biztosit számára. A milyenben eddig sohsem vala része, olyat . . . Ilyen szerény álmokat szőtt a kisigényü, ábrándos Nelli.

Egyszer aztán csakugyan megjelent a férfi, a kiről álmodozott. Ő legalább azt hitte, ez az. Pedig csalódott. Nem ez volt az igazi . . .

De hát, ki volt mégis? Hidvéghy Ottó, a csinos, barna doktor, a ki az emeleten lakott. Nem a harmadikon, a hol Nelli és mamája, ő az elsőn rendelt. Itt is találkoztak, itt is nevettek össze először, a mikor Nellike a lépcsőkön lefelé kipp-koppogva a hivatalba ment. Mert Bedő Nelli valami nagy hivatalban foglalatoskodott — kis pénzért, az irógép mellett.

Özvegy Bedőné, a Nelli mamája, egyszer ágynak esett. A sokat szenvedett szegény asszonynak gyors orvosi segitség kellett. Hidvéghy doktor a házban lakott, kéznél volt. Őt hivták a beteghez. Igy ismerkedett meg vele személyesen is az ábrándos, szőke Nelli.

Ettől fogva virágok nyiltak a kis harmadik emeleti lakásban. És virágok Nellike keble fölött. De sokkal szebbek a szivében. Amazokat a doktor küldötte nap, nap után. Emezeket is ő fakasztotta. És ezek üdébbek voltak, illatosabbak . . .

A doktor gyakori vendége lett a szobácskának, a melyben ezentul szapora, titkos csókok hullottak. Titkosak, hogy a mama meg ne lássa, észre ne vegye valahogy. Az irodában hibázgatva kopogott a szórakozott Nelli keze alatt a gép. Főnökei jóakaratulag pirongatták, társnői irigyelni kezdték. Egyikük-másikuk tudott is, rebesgetett is valamit.

Özvegy Bedőné persze jóval többet, jóformán mindent tudott. E. az öreg asszony nem jól szemmel nézte a doktor udvarlását. Meg is mondogatta a lányának sokszor és sokat zsémbelt miatta.

Ugysem veheti el, hiába igéri. Ugyis csak hitegeti. Gazdag, előkelő lány kell annak. Uri rokonság, befolyásos családi összeköttetés.

De Nelli csak nem hajlott a szóra. Nagyon szerette az orvost, a ki mindenkor gyöngéden, tiszteletteljesen bánt vele. Ahogy a menyasszonyával szokott az ember, ugy. Neki ez elég biztositéka volt a férfi hüséges szerelmének. Meggyőzte róla, hogy Hidvéghy nem csalhatja meg. Nem olyan ember ő. Sokkal nemesebb, sokkal jellemesebb. Rá sem vinné a lelke . . .

Pedig hát rávitte. Hiszen nem is az volt a szándéka Nellivel, hogy elvegye!

Hogy mi volt? Azt is megmondta. Csak akkor persze, a mikor már eljegyzett valakit. Nagy ur lányát, gazdagot. No, az is igaz, hogy nem valami szépet.

*) Mutatvány szerző »Vergődés« czimü verses kötetéből.

tesitették meg. Hiszen a parlamenti kormány és a népképviselet azon alapokon, a melyeken nyugszik, nagyrészt egy jóakarattal fentartandó fictiót képez, mert a legfőbb parlamenti képviselet mellett is egy douce pressio alatt szokták megcsinálni azt a többséget, a melynek segitségével a kormányok uralkodnak. Egyszer nyers hatalommal, egyszer szelid hatalommal, egyik országban a választási rend és kerületek ilyen vagy amolyan beosztásával, a másik országban a választásra való jogosultságnak olyan módositásával történik ez, a mely mellett az állam czéljait egy állam óhajainak megfelelő, azaz a modern nézeteknek megfelelő kormányt továbbra is fenntartani lehet, annélkül, hogy annak tevékenysége megakasztatnék. Itt nálunk Magyarországon, a hol 1867-től fogva folytonosan egy párt és hát ne méltóztassék mosolyogni, még azt is vitatják, hogy folytonosan egy elv és egy irány uralkodik, hogy a miniszterválságok soha sem létesitenek változást a kormányok eljárásában, hogy mindig csak egyik a másiknak szakasztott mása, Magyarországon csakugyan akkor parlamenti kormányról nem is szólhatnánk. 1867-től 1901-ig mindig egy elv, egy kormány és ugyszólván egy és ugyanazon nézet uralkodnék itt? Mindig ugyanazon eszközökkel és ugyanazon módon és soha az a válság nem állott volna be?

### Nem a nép a hibás.

A főrendeknek, hogy visszatérjek kiindulási pontomra — komoly feladata, hogy ezt az állapotot, a folytonos indemnitást legalább is a maguk rosszalásával hangsulyozzák. Vagy ha nem is mondom rosszalással, de hogy legalább ebben a házban kimondassék, hogy ez igy, a hogy vagyon, nincsen jól. Es ha csakugyan olyanok a viszonyok Magyarországon, hogy most már 1867. óta oda fejlődtek a dolgok, hogy folytonosan oly pártokkal állunk szemben, a melyek a budgetnek idejében való letárgyalását lehetetlenné teszik, akkor a kormánynak csakugyan komolyan meg kellene fontolnia azt, hogy ez nem egészséges állapot, hogy ezen segitenie kell. Mert ilyen dolgokat néhány képviselő a házban nem vihet keresztül és tarthatatlan állapot lenne rájuk nézve, ha nem állana a hátuk megett az országnak egy valóban a jelen viszonyokkal elégületlen jelentékeny része, a hol a polgároknak igen jelentékeny mondjuk kisebbsége, vagy esetleg többsége, — hiszen azt megitélni nem lehet, hogy ha neki eresztenők a dolgokat, mi eredne ebből? Es ez az egyik oka, a miért szólok.

Sohasem a nép, de mindig az uralkodó hatalmak az okai és okozói a veszedelmes, a nem jó, a kielégithetlen viszonyoknak, mert ezeket nem a nép csinálja, hanem az uralkodó hatalmak és ha ilyenek lesznek, akkor meg vagyok győződve, a miniszterelnök ur azon erkölcsi és szellemi magaslaton áll, a melyet én tisztelek és bizonyosan osztani fogja részben felfogásomat, hogy a kormánynak mindig objektivnek kell lenni, a kormánynak érzéktelennek kell lenni mindaz iránt, a mi őt sértheti, a mi őt bántja, vagy a mi neki örömet és megelégedést okoz. A kormánynak nem szabad valamit tenni, vagy elhagyni, mert ez vagy az a párt neki hizeleg, vagy őt bántja, mert ez csunya párt, mert ez gyülölködő part, a mely engem mindig megtámad, vagy édes-kedves párt, mert jól-lehet, ellenzéki, folytonosan mégis csak a kedvemet keresi, a komoly kormánynak igen nagy és fontos feladata van és minden lelkiismeretes hazafi és kormány ebben szükségképpen felülemelkedik pártjának és az egyes polgároknak a nivóján. Annak a kormánynak nemcsak azt kell kérdeznie: hogyan tarthatom fent magamat, hogyan maradhat meg ez a többség, hogyan ülhetek én továbbra is ebben a miniszteri székben, hanem azt kell magától kérdeznie: mi válik hasznára a nemzetnek és az országnak, mi szerez neki békét, megnyugvást, mi lenditi az erkölcsi jót, mi öregbiti az erkölcsi depravátiót?

### Az egyház sérelme.

Ha körültekintünk, azt látjuk, hogy Magyarországnak legalább egy és a legszámosabb polgárok körét felölelő egyháza magát elvében és hittanában sértve érzi. Ki ennek a megbirálója? Én nem, a miniszterelnök sem, egyikünk sem. Az egyház a kompetens birálója, hogy a mit tanit, sértve van-e tanában, dogmáiban, akadályozva van-e eljárásában, vagy nem? Lehet vele okoskodni, disputálni, hanem azért utóljára is ő annak illetékes birálója.

Már most kérdem, vajjon a népre, a nép erkölcsi gondolkozására, niveaujára lenditőleg hat-e az, hogy folytonosan azt látja, hogy az ő egyháza, az, a ki előtte azt képviseli, mindaz, ami szent, magasztos, lelket emelő, a mi földi és égi boldogságára hivatott, az a mega vallási, hiterkölcsi tanitásában nem ismertetik el az állam által, ennek tanitása a maga eljárásában az állam által korlátoltatik. (Mozgás balról). Igenis korlátoltatik, pl. minálunk a papnak kötelessége a házasságokat megkötni. Megkötheti, de mikor? Ott van, teszem a haldokló. Ki birálója annak, hogy holnap él-e vagy nem, hogy valóban haldokló-e vagy nem? De ott van az egészséges ember is; ha elhalasztjuk holnapra vagy holnaputánra és tudja az Isten mikorra, a mikor a polgári kötést megtehetjük, azután ezen időközben mi történik? Az az egyházi házasság megkötte-tett-e? Es mik a jövőnek a következményei? Talán a megkötött házasság nélkül az utczákon siránkozó gyermek. Nohát ezek bizony nem nagyon épületes állapotok.

De nem ereszkedhetem ezekbe. Lehet, hogy felfogásom és álláspontom tökéletesen hibás. Az egyház kimondotta, az összes magyar egyházi rendek, a püspökök az országban a szent atyának vezerlete alatt ünnepies encyclicában kimondották, hogy ezek az állapotok az egyházat sértik, jogaiban korlátolják, azokat tőle elvonják. Ez ellen szólani nem lehet: ezt minden templomban kihirdették. Azt vélik a méltóságos urak, hogy a nép ezeket nem tudja? A nép ezeket épen oly jól tudja, mint mi, és minthogy a nép vallásos, holott kaputos osztályunkban nagyobb e részben a könnyelmüség; nem akarom mondani, hogy a szivbeli vallásosság nincsen meg, s talán az észbenlét sem, hanem a könnyebb élet, a könnyebb megitélésnek az utját egyengeti, tehát nem szoktuk — néhány kivételtől eltekintve — ezeket olyan komolyan venni. De a nép ezeket igen komolyan veszi, és ha a népnek Istene, egyháza, vallása iránt a kegyeletét lelohasztjuk, azzal lelohasztjuk annak erkölcsi nivóját is, lelohasztjuk minden kötelesség iránti hüségét, és egyengetjük azt az utat, a melynek a felekezetnélküliség amugy is kimutatta és kiczövekelte már a pályáját, amely a vallástalansághoz, a vallástalansággal az erkölcstelenségre és az államok dissolutiójára vezet.

Egy esztendő, két esztendő, tiz esztendő ilyen nagy dolgokban bizony nem határoz. A világtörténet mutatja, hogy évtizedekig, sőt századig küzdenek, küzdenek az egyházzal, a mióta áll, hanem az emberek abba bele nem szoknak. Azok, ha nem bolygatja is a néppárt, azért még sem nyugosznak meg abban, a mit az ő vallásosságuk rosszal. Pedig ezek a dolgok, bármennyire keressük és kutassuk is, az én szerény nézetem szerint az államnak még sokkal nagyobb kárt okoznak, mint az egyháznak. Es azokkal az állami intézkedésekkel, a melyek kedvéért az egyházi müködést az egyháztól elvették és polgárivá tették, az állam nem nyeri meg azt, a mit a másik veszt. En nagyon jól értem, hisz minden könyvben olvasom, hogy az állam kezébe vesz mindent, az állam — ez a liberálizmusnak egyik tana — az egyház felett áll, az állam korlátai közt

---

De mikor ott volt Nelli! O szép volt, Még szebb, virulóbb, fejlettebb, mint megismerkedésük idején. És hát vele azért nem akart ám szakitani!

Értésére is adta. Hogy azért, igen, azért semmi sem változik közöttük. Marad minden a régiben. Továbbra is szeretik egymást. Mindössze az fog történni, hogy elvesz valakit, a kit nem szeret, Nellikét meg nem veszi el, de azért tovább is szereti.

Tiszta sor ez. Nem ő lesz az első, sem az utolsó.

Majd azért gondoskodik Nellikéről. Kényelmes, könnyü, gondtalan életet biztosit neki is, a beteg édes anyjának is. Szives örömest. Hiszen lesz miből. Maga sem éppen ágról szakadt, de meg a felesége is szép pénzt hoz a házhoz. No igy.

Aztán meg-meglátogatja majd Nellikét, el-elmulatgatnak egyszer-másszor. Ha pedig szerencséje akad — hogy is ne akadna ilyen szép kedves fiatal lánynak! — még férjhez is adja. Azért továbbra is, még férjhezmenetele után is jóbarátok maradnak. Az ember nem egy könnyen feledi el azt, a ki kedves volt előtte . . .

Ezeket magyarázgatta, azaz hogy csak magyarázgatta volna a piruló leánynak Hidréghy. Nelli előtt ismeretlen volt ez a hang. Sohsem hallotta még. Nem csoda hát, hogy eleinte nem is értette. Lassan-lassan azonban felismerte a helyzetet. S ekkor féktelen düh és elkeseredés szállotta meg. Már nem a gyönge leány volt többé. Már a becsületében sebzett nő állott szemben a férfival, kinek félbeszakitotta merész szavát, megalázó beszédét.

Hidvéghy bocsánatot esdő szókat hebegett zavarában, ugy távozott. Megszégyenülten, restelkedve. A lelkiismerete, hosszas szunnyadozás után, most felébredt . . .

Bedő Nelli még azért sokáig siratta. Nem a léha, jellemtelen embert, a ki bünös könnyelmüséggel használta ki tapasztalatlanságát s meglopta ajka csókját, lelke álmait, — csak az ábrándképet, a melyet szive alkotott magának felőle. Dugába dőlt terveit, szétfoszlott álmait siratta.

Addig siratta, mignem egyszer csak elsiratta. Került-fordult, eljárt az idő és Bedő Nelli lassankint elfelejtette csalódását. Beletörődött sorsába. Mert ugy van az; a szivet megvérzett seb hegedése közben száll el a szerelem, a mult, a boldog órákat sirató emlékezés. S a mikor elszállott, ott marad a szív — begyógyultan, közönyösen, elfásulva. Álma sincsen, vágyai sincsenek, talán még reménye sincsen . . .

Egy darabig. Mert a családi tüzhely lángjánál aztán felmelegszik. Ám ez a melegség csak kivülről jövő. A gyermekek mosolyából, a férj, vagy a hitves hüségéből, jóságából, gondoskodásából. De nem belülről fakadó. Nem az álmok, ábrándok tüzéből, mely valaha a szív fenekén lobogott és beragyogta a szerelmes ember egész világát . . .

Nelli im' feledte a mult örömeit, a kiábrándulás fájdalmát. Munkálkodva, kis igényekkel élt tovább. Küzködve, szorgalmasan, szegényesen.

Egyszer aztán megjelent a férfi, az ismeretlen, a ki arra volt hivatva, hogy boldoggá, elégedetté tegye. Ő ugyan nem hitte, hogy ez az. Pedig csalódott. Ez volt az igazi . . .

Csak valami jobbfizetésü irnokember volt Baldócz Pál. Amolyan irodatiszt, nem több. Emellett igénytelen megjelenésü, szerény és bátortalan fiatalember. A szemébe sem igen mert nézni Nellinek. Vagy, ha igen, nem kaczéran, vágyakozva, vakmerőn, de tisztelet-teljesen, csodálkozva.

Sokáig járt a házukhoz. Csaknem egy álló esztendeig. Az öreg Bedőné kezdettől fogva, mindig jó szivvel volt hozzá. Csak Nelli nem akart tudni róla. Mintha gyülölte volna a férfiakat, mintha szinte megundorodott volna tőlük — azóta.

**Tulhalmozott raktár miatt, az összes raktáron levő áruk leszállitott árban adatnak el Fábry testvérek áruházában, Nagyvárad, Olaszi Fő-utcza.**

**Telefon szám 76.**

Eladásra kerülnek: 3000 darab Férfi ing, 2000 darab Kalap és Sapka, 5000 pár Női, Férfi és Gyermek bőr és posztó czipők, nagymennyiségü Keztyük, Harisnyák, Téli alsó ingek, Nadrágok, Gyermek Trikók, Barchetek, Bélésáruk, Flanell és Plüsch Takarók, Pokróczok stb. stb.

**Női Trikó Blousok, Szoknyák, Hárasz és Posztó kendők. Fél árban.**

Teljes tisztelettel 232 6—9

***Fábry testvérek.***

csak az állam rendelkezik és parancsol, az tűr vagy nem tűr valamely vallást vagy vallási tant. De kérem, hogy éppen azzal, hogy a polgári hatóság előtt kötik a házasságot, az állam és a polgári hatóság valami nagy tiszteletet szerezne magának, valami óriási befolyást, valami olyat, a mi megérné azokat a milliókat, a melyekbe ez a kezelés kerül és a mely megérné azt az előreláthatő zavart, a melybe az bele fogja az erkölcsöket s a vagyoni viszonyokat hozni, azt nagyon nehéz volna állitani. Különben nem az én feladatom ez alkalommal analisalni és feltárni, hogyan lehetne megnyugvást szerezni. Hanem én azt hiszem, hogy egy higgadt, komoly, hazáját szerető, a dynastiát hiven szolgálni akaró kormánytól, kivált oly viszonyok közt, minők a maiak, a mikor látjuk, hogy Ausztriában a katholikus egyház megtámadása minő sajnos viszonyokat idézett már elő, a mikor ott a »Los von Rom«-ot látjuk graszszálni, nem valami szerencsés ötlet, hogy itt is megingassuk azt a tiszteletreméltó, hatalmas, nagy egyházat, a melyhez utoljára dörgölőzni lehet, de a melyet megingatni még sem tudunk.

### Békét minden vonalon.

Ily körülmények között a hazának és a monarchiának mai helyzetében minden irányban a kibékités, minden irányban az erők egyesitése, az egyházi, a polgári, mondjuk: a nemzetiségi téren is, amennyire ez az állam egységének és feladatainak sérelme nélkül lehet; bizony — szerintem — nagy okosság volna, mert nem tudjuk, mi vár reánk. Nem azt akarom mondani, hogy mit és hogyan kell tenni, hanem, igenis, hogy a kormányban meg kell lenni a készségnek, a hajlandóságnak, a törekvésnek arra, hogy Magyarországon békét szerezzen, hogy egyetértést és megnyugvást teremtsen, hogy helyre állitsa a nép tiszteletét és kegyeletét a hit és az egyház iránt.

Az indemnitási javaslatot nem fogadom el, természetesen nem azért, mintha a kezelés iránt bizalommal nem viseltethetném, bár vannak károk és rendetlenségek, a melyek szükség szerint erednek abból, hogy az indemnitás alapján megyünk bele a kezelésbe a tavalyi budget alapján, hogy azután jönnek a rendkivüli hitelek, hogy félesztendeig, vagy legalább két-három hónapig huzzuk igy, ugy, hogy mire a budget megszavaztatik, az már nem budget, mert egészen más viszonyok vannak. Ez tehát a budgetaris kormányzatnak hanyatlására vezet. Azt is tudom, hogy a pénzügyminiszter urnak és a miniszterelnök urnak, mint a többség embereinek, a mit e részben tesznek, azt ugy is megszavazza a többség; de nem fogadom el az indemnitási javaslatot azért, mert nekünk nem az a feladatunk, hogy csak hozzájáruljunk ahhoz, a mit a többség ugy is megszavazna, hanem nekünk, a főrendeknek az a feladatunk, hogy vigyázzunk arra, hogy az történjék, a mit a törvény előir és követel. A törvény pedig azt követeli, hogy az országgyülés berekesztése előtt a budget is meg legyen, a zárszámadások is tárgyaltathassanak és a jövő országgyülési czyklus rendes budgetaris tárgyalásokban haladhasson tovább.

Hosszadalmasságomért kegyes elnézésöket kérve, ezzel beszédemet befejeztem.

*Elnök*: Kiván valaki általánosságban hozzászólani?

*Ernuszt* Kelemen: Előttem felszólalt főrend ur érzelmeinek kifejezést adott abban az értelemben, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el. Ehhez természetszerüleg joga van, de igen meglepett, hogy törvényeink érvényesülését lehetetlenné akarja tenni. Az ellenzéknek nem szabad akadékoskodni, hogy valamely törvénynek életbeléptetését elodázza. Budgetet pl. megtagadni nem szabad; megakadályozni az ország kormányzását, de ha a kormány iránt nem viseltetik bizalommal, ott van az appropriáczió. Ott fel lehet sorolni a kormány összes büneit és ennek folyamán törvényeink végrehajtását a kormánytól megvonni. Én részemről most a bizalmi kérdés felvetését szükségtelennek tartom, de ki kell jelentenem, hogy a kormány eljárását minden tekintetben alkotmányosnak tartom és igy a javaslatot elfogadom. (Helyeslés)

*Podmaniczky* Géza báró: Zichy Nándor ur ő excellentiája kifogásait nem oszthatom és a törvényjavaslatot elfogadom. (Helyeslés).

*Széll* Kálmán Zichy Nándor gróf szavaira reflektálva, ő maga sajnos állapotnak tartja az indemnitás évenkint ismétlődő szükségességét; a kormány főtörekvése az, hogy a költségvetés készen legyen az év elejére. Ma nem lehet ok arra, hogy e késedelmet a kormány szemére lobbantsuk. Szerinte az indemniti nem bizalmi kérdés, ő ezt már 1869-ben vitatta Tisza Kálmánnal szemben. Zichy azt állitja, hogy a mai állapotokban sértve van az egyház és ennek birója nem a ház, nem a kormány, hanem maga az egyház. Ezt nem ismeri el, mert az ország politikai dolgaiban az ország a biró. Az egyház és állam között demarkczionális vonalat kell huzni és ezeken keresztül egyik se nyuljon bele a másiknak a dolgaiba. O a politikájában nem ismer pártpolitikát, hanem ország-érdeket. Kéri a törvényjavaslat elfogadását.

*Zichy* Nándor gróf félremagyarázott szavait igazitja helyre.

Ezután a főrendek elfogadták a törvényjavaslatot ugy általánosságban, mint részleteiben.

Több bizottság előtt ezután az esküminta felolvastatott és ezekre az esküt letették.

### Ujévi üdvözlet.

Végül *Császka* György tolmácsolta a főrendek közóhaját a következő beszédben:

*Nagyméltóságu Elnök Ur!*

*Méltóságos Főrendek!*

Kegyeletes érzelmeinknek teszek eleget, midőn mai, ez évben utolsó ülésünkben felszólalok.

Méltóságos főrendek közóhaját fejezem ki, midőn azon inditványt terjesztem elő: kérjük fel a nagyméltóságu elnök urat, hogy a közelgő ujév alkalmából Ő Császári és Apostoli Királyi Felségét, legkegyelmesebb Urunkat a főrendek legmélyebb hódolatáról és törhetlen hüségéről ujból biztositsa, egyszersmind legforróbb üdvkivánataink at és imáinkba foglalt amaz óhajunkat a legmagasabb trón zsámolyánál tolmácsolja, hogy a királyok mennyei Királya Ő Felségét, legkegyelmesebb Urunkat és Királyunkat égi áldásának legdusabb kincseivel a jövőben is halmozza el és a magyar nemzet, valamint összes népeink hódolata, törhetlen hüsége és szeretete által mindenkor környezve még igen igen sokáig, boldogan éltesse. Eljen.

A nagyméltóságu elnök és alelnök uraknak is szivünkből boldog ujévet kivánunk. Eljenek!

A jegyzőkönyv hitelesitése után az ülés véget ért.

---

— Megél ő a maga emberségéből is. Meg, meg. Minek neki a férjhezmenés? . . . Igy gondolkodott.

Hanem aztán lassan mégis csak rokonszenvezni kezdett kérőjével. Becsülni kezdte. A jó szivét, a szeplőtelen jellemét, az egyszerü, nemes, egyenes lelkét. És hozzá ment.

Később meg is szerette. Becsületesen, munkálkodva, szegényesen éltek. Baldócz az irodában raboskodott, Nelli otthon szorgoskodott berregő varrógépe mellett, meg a családi tüzhely oldalán. Igy gyarapodtak az élükre rakott, megtakaritott garasok — öreg napjaikra és az apró emberkék életének biztositására, a kik az apjuk térdén lovagoltak s az anyjuk szoknyáját czibálgatták . . .

Bizony, Baldócz Pálnénak sokszor sajgott a keze, sokszor fájdult meg munkában görnyedve a dereka. És mégis büszkének érezte magát és mégis undorral, megvetéssel gondolt arra a könnyü életre, a mely — ha Hidvéghy bünös ajánlatára hallgat — a tisztességtelen jómódban környezte volna.

S a mikor ura rajongó hódolattal csókolta meg kezét, elégedettség, megnyugvás töltötte be szivét. Mert belátta, átérezte, hogy ez a becsületes szegénység mesésen felette áll a becstelen jólétnek. Jobb, hogy csókok hullanak munkától sajgó tenyerébe, mintha könyek peregnének gondosan ápolt, pihenő kezére. A szégyen, a késő bánat, az elkeseredés könyei . . .

*Helvey Lajos.*

---

# Örley mandátuma.

— A Kuria itélete a margittai választás felett. —

A pénteken megkezdett peticzió tárgyalását a margittai választás ügyében tegnap folytatták a Kurián.

Tudvalevőleg a képviselővé választott *Orley* Kálmán szabadelvü párti és volt ellenfele, a Kossuth-párti *Szathmári* Mór állanak szemközt.

A kérvényezők két megbizottja: dr. Erőss Samu és dr. Aigner Adolf közül ez utóbbi reflektált a védő tegnapi beszédére.

*Aigner* Adolf polemiájának végén arra nézve, hogy Várady kifogásolta az összes választók kihallgatását, — feleli, hogy ő (Várady) is azt állitja: az igazságot keresi. Akkor miért fél a sok tanutól? Egyébként be fogja mutatni a restringált jegyzékét a kihallgatandó választóknak.

Azt mondja Várady, az a levél res nulla, mert megsemmisittetett. Hiszen itt a levél, tehát nem res nulla. Az megtörtént dolgokról szól. Fenomenális módon értelmezte Várady a levelet, csak egy baj van. A levelet egy lapban Orley egy nyilatkozatban már másként értelmezte.

Felolvassa Orleynek ide vonatkozó kijelentését, melyben *kortesfogásnak* mondja a maga részéről a levelet. Szándékosan ejtette el, hogy a választókkal elhitesse, hogy *lesz pénze*. A csel sikerült.

Felolvassa azon lap egy másik czikkét. Ez a lap azt irja, hogy Orley azt közjegyző előtt is megerősitette, hogy kortesfogásból irta a levelet. Ha ezt tagadja, kéri Sas Ede nagyváradi és Dienes Márton budapesti szerkesztőket kihallgatni. Ezek a felhozott dolgok azt bizonyitják, hogy a védő magyarázata, csak az ő — magyarázata. Egyik magyarázatnak sem lehet tehát hitelt adni s marad maga a levél, melynek tartalmát semmiféle dialektikával nem lehet elmagyarázni. — Végül beterjeszti a tanuk restringált névsorát, összesen 242 tanu.

*Várady* Zsigmond azt kérdi, hogy ezek Orley vagy Szathmári választói-e?

*Aigner*: Mind a kettőé. — Végül azzal az érvelésével száll szembe Váradynak, hogy ha a választást megsemmisitik, akkor a kerületben forradalom lesz. Nem lesz. Se ha megsemmisitik, se ha nem semmisitik. Békés polgárok azok. Mi szegények vagyunk, nincs egyebünk, mint elvhüségünk. — Igazságot kérünk.

*Várady* Zsigmond: Orley választói jogosultságára megjegyzi, hogy Váradon, Várad-Velencze és Olasziban külön névjegyzékben vannak a választók. Ez a kifogás tartalmatlan. Czáfolja ujra a vesztegetés és etetés-itatás vádját. A kérvényezők már is tesznek egy szolid enyhitést a levelen: amit a levélben eddig »kiválasztottuk«-nak mondtak, most megengedik, hogy az lehet: »kiválasztottak«. Ellenzi a választási költségekre, kettőjük számitása közt felmerült különbség következtében — a szakértők kiküldését. O okmányokkal bizonyitotta a költségeket, de nem is kell valami nagy matematika hozzá. Hogy a vendéglősnek a szabadelvüpárt 2 frtot fizetett egy választóért, az csak azt jelenti, hogy a vendéglősnek ennyit fizettek, de nem azt, hogy annyiba került neki.

Ezután az ellenfél ama kijelentésével foglalkozik, hogy a törvény ideális voltát kétségbevonta.

— Mindent elviseltem volna — ugymond — szivesebben, még a személyem dicsérete ellen is inkább a gáncsot, mindent inkább, csak ezt a törvényt ne láttam volna megsértve. (Derültség.)

Aztán magyarázza a törvény ide vonatkozó passzusát, az azokban levő finom distinkcziót. — Ujból konstatálja, hogy a peticzióban nincs érvénytelenségi tény felhozva. Az van: lefoglalta az embereket. De azt kellett volna mondani: lefoglalta Nagy Pált, Kocsis Istvánt. Am lefoglalás akkor se érvénytelenségi tény. Mert lefoglalni fuvart, azt látott, de lefoglalni választókat, ez a szó nem közkeletü hazánkban. (Derültség.)

A »Nagyvárad« pártonkivüli (!) független lap (s nem a szabadelvü párt lapja, mint Aigner állitja) nem interwiewolta meg Orleyt, Sas Edével nem beszélt. De mit jelentene ez? Azt, hogy Orley egy ujságirónak más magyarázatokat adott a levél irásáról, most pedig idejön a biróság elé polgári kötelességét teljesiteni. — Ujból hangoztatja, hogy a restringált tanuk beadása: nem komoly. Olyan ez az ügy, mint egy a kirakatokba felöltöztetett divatbáb, mely ugy néz ki, mint egy ember, de hiányzik a gerincze. Mi ügyvédek, csak szegény és szerény napraforgók vagyunk, mi ugy fordulunk a kuria felé, várva, hogy ezt mondja: minket ilyen inkvizitorius szerepre használni nem lehet.

Kéri, hogy a kuria utasitsa el a kérvényezőket.

*Elnök*: Mielőtt felfüggesztem az ülést, kérem a kérvényezőt, mondja el, mily uton jutott a levél a kezükbe?

*Aigner*: Ezt a levelet egy Váradi nevü margittai ember hozta a pártirodába, hogy *találta*.

*Elnök*: Hol találta?

*Aigner*: En elfogadom az ellenfél állitását, hogy széttépte és eldobta.

*Elnök*: A tárgyalást felfüggesztem.

**A Kuria határozata.**

Szünet után a Kuria kihirdette a végzést:

A m. kir. Kuria a bejelentett tanuk kihallgatására, valamint a védelemnek az étkezési jegyek beváltására vonatkozólag (hogy t. i. nem Orley fizette ki) a bizonyitást elrendeli.

A végzés a levélről nem tesz emlitést.

A vizsgálat vezetésével a ***nagyváradi kir. táblát*** bizta meg.

# A Tisza-bank botránya.

Folyó év márczius 13-án irtunk arról a komédiáról, melyet *Tisza* István játszott, mikor lemondott inkompatibilis állásáról, s igy az ipar- és kereskedelmi bank igazgató tagságáról is, de maga helyett berakta öcscsét, Kálmánt.

Most ez az önzetlen lemondás furcsa szinben tünik fel, azon felhivás világitása mellett, melyet az ipar- és kereskedelmi bank részvényeseihez küld szét egy ad hok bizottság.

Szól pedig az érdekes levél eképpen:

»*T. cz.*

A magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank részvényeseinek Budapesten, f. évi nov. 24-én tartott értekezlete által kiküldött bizottság, első sorban a bank igazgatóságához fordult: melylyel f. hó 27-én több órán át tárgyalt is.

Ezen tárgyalásról jegyzőkönyv vétetett fel, a melyet a bizottság minden tagja aláirt.

A bizottság látni kivánta a bank vagyoni állását s e czélból betekintést kért a könyvekbe hogy az activák főtételeinek u. m. a »váltótárcza«, az »előlegek értékpapirokra« és »különféle követelések« bonitására nézve megyőződést szerezhessen.

E kivánságnak az igazgatóság nem tett eleget: s csupán arra szoritkozott, hogy a bank két ugynevezett üzleti tételéről fölvilágositást nyujt.

1. A ***román petróleum*** vállalatra nézve az igazgatóság maga beismeri, hogy ez által ***az intézet szerencsétlen helyzetbe*** került, mert az alaptőke nagyrésze vagyis 17½ millió korona ezen **a *törvény*-** s az ***alapszabályokba*** ütköző külföldi vállalkozásban van lekötve.

A Roumanian Oil Trust papirjaiba ugyanis — a mely papirok a világ egyetlen tőzsdéjén sincsenek jegyezve — 9½ millió korona van befektetve; még pedig lombard-mivelet utján ugy, hogy a papirok névértékének átlag 70%-a lett előlegezve.

Ezen kivül a bank az Etoile Rouman-nek 8 millió korona folyó számla kölcsönt adott.

A bizottság azon kérdésére, hogy a 8 millió mivel van fedezve, az igazgatóság kijelenti, hogy erre ***semmi fedezet sincs.***

Az egész petroleum-üzletet az ***igazgatóság maga nagy szerencsétlenségnek mondja.***

2. Az ***Egyesült Epitő és Ipar vállalatra*** (Haas és Deutsch-féle) nézve kijelenti az igazgatóság, hogy itt 2¼ millió koronával van érdekelve s ebből nagy rész szintén el van veszve, mert az átvett activák között lévő Drasche-féle részvények nem értékesithetők; a Holtzspach-féle nagy követelés semmit sem ér, a 15 milliónyi viczinálvassuti elsőbbségek pedig a legfölebb 40%-ot érnek, mert 2%-ot jövedelmeznek.

A bizottság azon kérdésére, hogy mi indithatta a vezetőséget ezen vállalkozásban való részvételre, mikor sokan előre látták s figyelmeztették is az igazgatóságot arra, hogy ez rossz üzlet; az igazgatóság azt feleli, hogy a Wiener Bankverein engedett át 10% részedést s hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi bank lovalta bele az intézetet.

A bizottság, a melynek már nem volt alkalma a banknak többi, szintén kétes értékü következő üzletei fölött tárgyalni u. m. a ***zalathnai kénkovand*** ipar r. t., a Klotild vegyipar r. t., a régen megbukott, de még föl nem számolt ***Fischer-féle majolika*** r. t., az ***angyalföldi telekmanipuláczió***, a ***Metropolitán vasutmüveletek*** stb. — igy is igen szomoru képet nyert az intézet vezetéséről és vezetőségéről. S mivel az aktivák 3 főtétele, a mely k kerek 37 milliót tesznek, teljesen homályban maradt, a bizottság, a melyet az igazgatóság udvarias és ***szánalmas*** elbeszélésekkel sőt ***félrevezető adatokkal*** akart kielégiteni s a nyakáról lerázni: arra érezte magát indittatva, hogy a ***részvényeseket egy rendkivüli közgyülésre sürgősen összehivja***, abban a meggyőződésben lévén, hogy a részvényesek az ők kárára elspekulált pénzök egy részéhez csak ugy juthatnak, ha a még most is müködő ***s az utolsó öt év alatt elillant igazgatósági és felügyelőbizottsági tagokat egyetemleges felelősségre vonják*** s hogy az ő fényes nevök alatt eltékozolt összegeket minden törvényes eszközzel visszakövetelik.«

Hát biz ez a dolog hegyesebb, mint az Ugron zabja, mert ott csak Ugron tönkrejutásáról van szó, itt pedig igen sok millió korona más pénzéről.

Csodálkozunk rajta, hogy Tisza István, aki atyja által ruinált családi vagyoni helyzetüket oly fényesen rendezte közgazdasági tevékenységével, hogyan rendezhette ily szörnyüségesen bankjának anyagi viszonyait, mely bankot pedig annyi édes emlék köt az állami jóakarathoz is.

Figyelemmel fogjuk kisérni, hogy azok a lapok, melyek Ugronnal szemben annyira szomjuhozták az igazságot — szomjasak lesznek-e most is?

# Petőfi Sándor aszódi tanuló korából.

**1838.**

»Jaj a hátam, jaj a hátam
Oda van.
Szomszéd bácsi, kiporolta
Csufosan.« *Petőfi.*

Sokat, nagyon sokat irtak már Petőfi Sándorról a lapokban: tanuló korából, életéről és haláláról. Magam is közöltem már a mit tudtam és a mit tudok részint magam tudásából, részint testvéreimtől megtudva, hallva, különösen az aszódi tanuló korából. Kevesen vagyunk már Aszódon élők, a kik vissza tudnak emlékezni Petőfire, mint aszódi gymnasiumi tanulóra. En azok közé tartozom még, akik Petőfit személyesen ismerték is, maga testvéreimmel együtt járt iskolába Aszódon; aztán nemcsak erről ismeretes előttem, hanem azt is tudom, hogy boldogult atyám házában lakott hosszabb évekig Petőfi atyja mindaddig, a mig Aszódról Kiskörösre el nem költözött. Miután pedig atyám szabó volt, még azok a számlák is kezemben vannak, amelynek alapján az öreg Petrovich fiai, Sándor és István részére készitett ruhák árát kiegyenlitette. Tehát az, amit most akarok közleni Petőfiről aszódi gymnáziumi tanuló korából, szinte ugy történt, a mint leirom, hadd tudja meg a nagy közönség, miként született meg a fent idézett nagyon ismeretes költemény.

Az 1838-ik évben szeptember hónap közepén szép meleg napok jártak. Tehát a téli gyümölcsfákon az almák, körték rajta voltak. Es miután az idő kedvezett, Neumann Frigyesnek szomszédja Gráner János a téli gyümölcsöket le nem szedte a fákról, Petőfink pedig, ki Neumann Frigyesnél volt teljes ellátásban mint tanuló diák: jól tudta és látta, hogy szomszédja, Gráner János kertjében a sok és szép téli alma és körte még mindig a fákon van. Igy egyszer az a gondolata támadt Petrovichnak, csupa deák tempóból, pajkos kedvből, hogy jó lenne azokat megdézsmálni. Össze beszélt hát tanuló társaival, Némedy Istvánnal, Prém Lajossal, hogy megdézsmálják a gyümölcsfákat. Meg is történt tervük szerint. Egy szép holdvilágos estén átugrottak mind a hárman a palánkon Gráner János szomszéd kertjébe és jól megrakták zsebeiket almával és körtével. Mikor tele rakva zsebeiket gyümölcscsel, át akartak sorban ugrani a palánkon Gráner bácsi meglátta őket; nyomban utánok iramodott, de csak Petrovichot érte utól és bizony magyarosan elnadrágolta. A másik két társa szerencsésen elszaladt.

Ezek után nem volt elég, hogy Petrovich kikapott és két társa megszökött a veréstől, de következett más baja, az, hogy Gráner szomszéd másnap reggel elment Koren István akkori aszódi gymnasiumi professzorhoz és elmondá, hogy előtte való estén Petrovich Sándor, Némedy István és Prém Lajos mit cselekedtek gyümölcsös kertjében.

Midőn Gráner János elmondotta, hogy mit tettek. Koren professzor azonnal magához rendelte a bünös deákokat vallatásra. Természetes, hogy nem tagadták el a mi történt. Ezután következnék a másik büntetés. A büntetés pedig abban állott, hogy minden diáknak félóráig kemény padon kellett térdepelni.

Petrovich Sándor fölkelt és azt mondta: »Professzor ur kérem inkább 10 formulát fogok irni, semhogy térdepeljek«. »Jól van irj!« mondotta Koren professzor.

Mikor mind a hárman kiállották büntetésüket, Koren István professzor magához szólitotta Petőfit, még akkor Petrovich Sándort és azt mondta neki: »Hogy mersz te mint legnagyobb és legöregebb ilyet tenni? hát nem tudod te, hogy ki és mi vagy te?« »Igen tudom professzor ur, hogy most csak deák vagyok, de még lehetek valaki és valami is!« felelé Petőfi — »Epen azért ezt többé ne cselekedd, valamint a többinek sem szabad ily dolgot tenni.« »Nem professzor ur, nem teszem többé soha« válaszolta Petrovich

Es ezzel vége lett a dolognak.

Igy született a fönnt idézett vers, a »Jaj a hátam, jaj a hátam oda van« czimü.

***Némedy István.***

# A kortes tanácsnok.

— Bordé Ferencz terrorizmusa. —

A törvény szigoruan eltiltja a tisztviselőknek a korteskedést; az meg a legszigorubb elbánás alá esnék, hogy egy magasabb rangu tisztviselő alantas tisztviselőtársait fenyegetéssel kényszeritse a kormánypárt lisztájára szavazni.

De sokak előtt a törvény semmi, amikor szolgálatokat tehet, bár a hivatalos hatalommal való visszaélés révén, a kormánypártnak.

Egy ilyen visszaélés tartja most izgalomban Nagyvárad város függetlenül érző és törvényt tisztelő polgárságát.

*Bordé* Ferencz tanácsnok ugyanis összegyüjtötte az alája rendelt s szavazati joggal biró tisztviselőket, az adóhivataltól, vámtól, fogyasztási adóhivataltól, vizvezetéktől, mintegy 50-et *s rájuk parancsolt, hogy a városatya választásnál a kormánypárt által összeállitott lisztával szavazzanak, mert különben elvesztik a kenyerüket.* Azonkivül megparancsolta, hogy a választáskor az adóhivatalnál gyüljenek össze, s hogy innét felügyelet alatt, mint a birkák menjenek polgári »jogaikat« gyakorolni.

A visszaélés tudomására jutván *Szokoly* Tamás függetlenségi pártelnöknek, azonnal kérdést intézett *Rimler* Károly polgármester-helyettesnek, annál is inkább, mert *Bordé* Ferencz ezen visszaélés lényegét, (annyit t. i., hogy kötelességükké tette a szabadelvü párt lisztájával való szavazást és figyelmeztette őket a következményekre) beismerte *Szokoly* Tamással szemben.

*Rimler* Károly, mint értesülünk azonnal intézkedett s eltiltotta *Bordé* Ferenczet a további korteskedéstől.

*Szokoly* Tamás ilyen körülmények között *Rimler* Károly kérésére elállott azon szándékától, hogy távirati feljelentést tegyen a belügyminiszternek. De a választások után okvetlen fegyelmi vizsgálatot kérnek *Bordé* Ferencz ellen.

A mai választás alatt pedig állandóan megfigyelik Bordé ur müködését, hogy nem szolgáltat-e több anyagot is egy ujabb fegyelmi vizsgálathoz.

## UJDONSAGOK.

—

### *A katholikus kör matinéja.*

A nagyváradi katholikus kör évek sora óta folytatott müködésével olyan pozicziót teremtett magának Nagyvárad közönsége előtt, a melyre támaszkodva, most már nagyobbszabásu vállalkozásokba foghat. Intelligens közönség, különösen pedig előkelő hölgyközönség támogatja a katholikus kört müködésében s ez a közönség képes lesz arra, a mit hiába kisértek meg Nagyváradon nem egyszer: képes lesz a Szabad Liczeumot fenntartani, természetesen az egyedül helyes irányban: katholikus szellemben.

A katholikus szabad liczeum nagyszabásu matinéval ma fogja kezdetét venni. A matiné sikerének előre is biztositéka az a müsor, melyet alább egész terjedelmében közlünk, különösen pedig a müsor első és utolsó pontja: dr. ***Margalits*** Ede beszédje és *Székely* Irén éneke. Dr. Margalits Edét már ismeri városunk közönsége arról a gyülésről, melyet az Országos Pázmány-Egyesület a nyáron városunkban rendezett. Magvas, tartalmas beszédje, melyet akkor mondott, biztositéka annak, hogy ma sem lehetett volna a nagyjelentőségü matiné megnyitására alkalmasabb erőt nyerni. A mi pedig *Székely* Irént illeti, ő éppen kedves ismerőse az egész nagyváradi közönségnek, szinházunk büszkesége, kinek bűbájos éneke annyi kellemes estét szerzett már mindnyájunknak. Most is az ő éneke lesz a matiné »slágerje.«

A további egyes előadások sorozatát és időpontját a rendezőség legközelebb megállapitja és közrebocsátja.

A mai matiné müsora a következő:

1. ***Megnyitó beszéd.*** Tartja dr. ***Margalits*** Ede budapesti egyetemi ny. r. tanár.
2. ***Lélek és vér.*** Rajz, irta és felolvassa ***Pálffy*** Béla.
3. ***Magyar dalok.*** Czimbalmon előadja ***Persz*** Ferencz.
4. ***A búsuló királyfi.*** Verses mese, irta és felolvassa dr. ***Krűger*** Aladár.
5. a) ***Pünkösd Florenczben***; keringő.
   b) ***Madárdal***, Taubert-től. Énekli ***Székely*** Irén, a Szigligeti-szinház primadonnája. Zongorán kiséri ***Müller*** Ottó, a Szigligeti-szinház karnagya.

Kezdete a prem. r. kath. főgimnázium diszermében d. e. 11 órakor.

---

### TAJÉKOZTATÓ.

Deczember 15. Katholikus kör matinéja a főgimnázium disztermében d. e. 11 órakor.
Deczember 15. Városatyák választása.
Deczember 18. Megyegyülés.
Deczember 19. A Szt. László-egylet választmányi ülése
Január 8. Jogászbál a Kereskedelmi Csarnokban.
Január 25. Gyorsirók tánczestélye és hangversenye.
Február 8. Katholikus kör bálja.

—

* **A vármegye nagy napja.** Biharvármegye törvényhatósági bizottsága szerdán, deczember hó 18-án tartja évnegyedes téli közgyülését. Választás ezuttal nem lesz, mert e hónap végén megy végbe az általános restaurácziő. A tárgysorozatba azonban szokatlanul sok, körülbelül 400 tárgyat vettek fel. A közgyülés két napot okvetlen igénybe vesz.

* **Uj orvos.** Dr. *Nagy* Ignácz egyetemes orvostudor a fő-utczai Grósz-házban orvosi gyakorlatát megkezdte s a szenvedő emberiség szolgálatára áll. A jeles fiatal orvos Biharvármegye közkórházánál müködött kiváló eredménynyel mint osztály-orvos.

* **A vámkezelés reformja.** *Komlóssy* József városi tanácsnok a vámvisszaélések alkalmából javaslatot készitett a vámkezelés reformjára. Ez által a vámszabályzat alapos átdolgozást nyerne. Ugyancsak a tanácsnok javaslata szerint, a már szerzett jogok épségben tartása mellett, a vámkezelő személyzet töröltetnék a nyugdijjogosultak jegyzékéből.

* **Keresik az ügynök urat.** Schwarcz Miksa berettyó-ujfalui ügynököt holmi csalás miatt 8 havi fogházra itélte a törvényszék. Schwarcz ur azonban nem szereti a magányt s a 8 hónapi ingyen koszt és lakás elől megszökött. Körözik.

* **Közbiztonság a szőlőhegyen.** A napokban »Anarchia a szőlőhegyen« czim alatt egy közleményt hoztunk, amelyben rá lett mutatva, hogy milyen lopások és betörések fordultak elő utóbb a nagyváradi szőlőhegyen. A rendőrségtől oly irányu értesitést kaptunk, hogy a nagyváradi szőlőhegyen éppen nincsenek oly ijjesztő állapotok, s az elkövetett két lopás tetteseit is kipuhatolták.

x **Egy jó családból való** teljesen árva, keresztény magyar leány, ki ugy a varrásban mint a házvezetésben jártas, gyermekek gondozását vagy házikisasszonyi állást uri családnál szerény feltételek mellett elfogad. A czimet megmondja a kiadóhivatal.

* **A tisztikar hangversenye.** Bebizonyosodott, hogy kellemes és hangulatos estét a tisztek tudnak legjobban rendezni. Könnyü nekik! van kitünő zenekaruk, mely a legjobban tudja huzni a talp alá valót s a mi a jó kedvet illeti, hát abban sem engednek a katonák a civileknek. A mellett a tegnapi zeneestélyen megjelent szép asszonyokat, szép leányokat ha hozzá képzeljük, tisztában lehetünk vele, hogy a tisztikar zeneestélye fényesen sikerült. Legjobb bevezetés volt a télen rendezni szándékolt tiszti estélyekhez.

A hangversenyben a 37. ezred zenekara a következő darabokat adta elő: 1. Nyitány Suppé »Tantalusi kinok« az operettjéből. 2. Részletek Wagner Tannhauserjéből. 3. Dal Reinhardt »Egy édes kis leány« czimü operettjéből. 4. Egyveleg a New-York szépe« cz. operettből 5. Brahms Magyar táncz 6. Straus: Vig kedélylyel, gondtalanul, keringő.

A jelen voltak közöl a következőket sikerült feljegyeznünk:

***Leányok***: Czifra Olga, Hlatky Margit, Miskolczy Irma, Orley Anna, Stipsics Emma, Vertán Mariska.

***Asszonyok***: Gróf Beroldingenné, Charitzer őrnagyné, Dragolovits altábornagyné, Fekete Sándorné, Fischer őrnagyné, Hlatky Endréné, Hausner századosné, Kunz Gusztávné, Kovács Józsefné, Lukács őrnagyné, Miskolczy Barnabásné, Orley Kálmánné, Pollák századosné, Pogány századosné, báró Stipsicsné, Schmidt alezredesné, Schwarcz Gézáné, Vucic őrnagyné, Vertán Zoltánné, Vaskó Károlyné, Wittstock Ernőné, Winkler őrnagyné.

***Notabilitások***: ***Dragolovits*** Albert altábornagy, ***Schlehmüller*** vezérőrnagy, Charitzer vezérkari őrnagy, Des Echerolles Kruspér Károly, Fischer őrnagy, Hlatky Endre, Kunz Gusztáv, Lukács őrnagy, báró Nagy honvédhuszár őrnagy, Pogány százados, báró Stipsics ezredes, Schmidt alezredes, Vucic őrnagy, Wittstock Ernő, Vaskó Károly százados, Winkler őrnagy.

* **A városatya választás** alkalmával fenntartandó rendre vonatkozólag *Gerő* Armin főkapitány tegnap délután 5 órakor tiszti értekezletet tartott. A fontos és felelősségteljes szolgálat tüzetes megbeszélése alkalmával elhatároztatott, hogy a mai nap tartamára az egész rendőrtisztikar, szintugy a legénység is permanenczában lesz.

* **Léprekerült betörő.** Tegnap reggel a belényesi főszolgabiró telefonon tudatta rendőrségünkkel, hogy e hó 13-án éjjel *Zámbó* Sándor mindszenti illetőségü 21 éves iparossegéd 130 korona készpénzt, 2 drb. arany és egy ezüst órát özv. *Koller* Józsefné belényesi lakosnőtől ellopott s nyomtalanul eltünt. Nagyon valószinü volt, hogy a jómadár Nagyvárad felé vette utját s rendőrségünk e feltevésben nem is csalatkozott. A délelőtti féltizórás belényesi vonaton érkezett ugyanis meg s alig lépett ki a kupéból szemfüles rendőrségünk körme közé került. A léprekerült betörő lezáratott s még tegnap folyamatba tétetett ellene a bünvádi eljárás, miután tettét beismerte.

* **Sorsjegyek és értékpapirok** birtokosaira nélkülözhetetlen a *Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyv*, a mely az 1902. év elején, mint a »Pénzügyi Hirlap« ingyen melléklete jelenik meg Lendvay Sándor szerkesztésében. Az Evkönyv a különféle értékpapirok magyarázatán kivül tartalmazza mindazon hasznos tudnivalókat, a melyek értékpapirok kezelésére, vásárlására, eladására stb. vonatkozik és ezenfelül teljes kimutatását közli mindazon sorsjegyeknek, részvényeknek, kötvényeknek, záloglevéleknek, a melyek 1901. végéig kisorsoltattak, de kifizetésre még bemutatva nem lettek. Sok millió korona nyeremény hever gazdátlanul a pénztárakban, mert jogos birtokosuknak nincsen tudomása arról, hogy sorsjegyük ki van huzva. Ebből az Évkönyvből mindenki megtudhatja, vajjon sorsjegyei vagy más értékpapirja ki van-e huzva. Az Évkönyvet ingyen kapja mindenki, a ki a »Pénzügyi Hirlap« ra előfizet. A »Pénzügyi Hirlap« előfizetési ára 5 korona. Előfizethetni legczélszerübben postautalványnyal a kiadóhivatalban (VII., Kerepesi-ut 44.).

* **A lelenczgyermekek gondozása.** A nagyváradi Fehér Kereszt-Egylet Gyermekmenhelyének igazgatósága tegnap délután osztotta ki az intézet *Schlauch*-téri helyiségében Nagyvárad Ujváros részében kihelyezett 250 lelenczgyermek után november hóra járó 2850 kor. tápdijat. A pénz kifizetés fáradságos munkáját *Mezey* Vilma és *Huszella* Gyuláné urnők, mint választmányi tagok végezték.

* **A hétről.**

***Körber csinyje.***

— Gonosz csinyt tervez *Körber* miniszterelnök a szomszédban. Hir szerint Ausztria népének ez idei karácsonyfájára meglepetésül föl függeszti az alkotmányt.

*

***A demokrata-körből.***

— Hogyan? Föl van kötve a karod? Talán párbajoztál? Hiszen te is azt mondtad, hogy elvileg nem párbajozol!

— Hja, *elvileg* nem, de sajnos, *gyakorlatilag* igen.

*

— A demokrata-kör állást foglalt a kard ellen, a mely a mult tomtárába való. Ennélfogva *Kardkordó* Arpád, a demokrata-kör érdemes alelnöke kénytelen a nevét egyszerüen *Hordó*-ra változtatni.

*

— Mostanában tömérdek párbajra van kilátásunk. Megindult a párbajellenes mozgalom.

*

***Fizetésemelés az operánál.***

***Kardalosok***: Intendáns ur, kérünk fizetés emelést!

***Keglevich intendáns***: Onök kérnek fizetésemelést!? Minek önöknek a pénz? Hiszen a *kincsesbánya* ott van a torkukban!

*

*Búr háboru.*

— *Kitchener* lord fölmondta május elsejére a háborut. Akkor fognak az angolok kiköltözködni Délafrikából.

*

***Modern költő.***

***Feleség***: De Józsi! miért csinálsz ilyen rendetlenséget, mit keresel?

***Férj*** (költő): Egy *rimet*!

(*Kakas Márton.*)

* **Uj magyar nemes.** O császári és apostoli királyi Felsége *Babocsay* Károly ezredesnek, az I. sz. csendőrkerület parancsnokának, valamint törvényes utódainak a magyar nemességet a »*kerekréti*« előnévvel dijmentesen adományozta.

# Igazságszolgáltatás.

## Galambtolvajok.

Két fiatal gyerek ült tegnap a vádlottak padján. *Csengeri* Sándor 14 éves ártatlan arczu fiucska és *Szilágyi* Sándor 15 éves, többször büntetett tolvaj csemete. A két druszának nem volt más büne, mint hogy a mult év márczius 2-án *Till* Imre galambállományát, öt, mondd öt galamb erejéig megdézsmálták. Szilágyi Sándorka ugyanis mint e téren jártas csemete, addig biztatta Csengeri Sanyit, mig társul szegődött. Miután megkötötték a paktumot, hozzáláttak a terv keresztülviteléhez. Nesztelenül sikerült nekik a padlásra feljutni s innen a galambduczból kiszedve a szép páva farku és galléros fajgalambokat, csendben távoztak. Másnap áruba bocsájtották a lopott jószágokat, mely körülmény nyomra vezette a megkárositott gazdát.

A bizonyitó eljárás folyamán kihallgatott *Csengeri* sirva panaszolta el vétkét, mig szerelmes druszája tagadott állhatatosan, de a kereszt-kérdések olyannyira zavarba hozták, hogy végül szólni sem tudott.

***Gáthy*** Bálint alügyész lopás büntettében kéri kimondani bünösnek a csemete tolvajokat.

A gyerekek védője dr. *Szabó* György védenczei felmentesét kérte s példákkal igyekezett illusztrálni, hogy itten gyerek csinyről és nem büntett vagy vétségről van szó.

*Fassie* Pál kir. törvényszéki biró elnöklete alatt a kir. törvényszék büntető tanácsa lopás vétségében mondta ki bünösnek a vádlottakat. S tekintettel ifju korukra, mindkettőt *3—3 napi fogházra* itélte.

A védő felmentésért felebbezett.

# TANUGY.

## Tanfolyam hibás beszédüek számára.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter f. évi 85715. sz. rendelkezése értelmében a siketnémák *váczi* kir. orsz. intézetében, a gyógypaedagogiai tanárképzővel kapcsolatban, a *dadogók* és egyéb beszédhibákban szenvedők számára a jövő 1902. év január 3-án *beszédgyógyitó tanfolyam* nyilik. E tanfolyam *öt, esetleg hat hónapig* tart. Felvételt nyerhetnek rá mindkét nembeli hibás beszédü növendékek. Tandij a tanfolyam egész tartamára *60 korona Szegényebb sorsu* hibás beszédüek e tandijnak csak felét fizetik, teljes vagyontalanság igazolása esetén pedig tandijmentességben részesülnek. Vidéki hibás beszédüek gymnasium, vagy polg. leány-iskolai tanulmányaikat Váczott folytathatjak. Felvétel végett jelentkezni kivánók személyesen vagy levélben forduljanak Borbély Sándor intézeti igazgatóhoz.

# SZINHAZ.

## HETI MÜSOR.

*Vasárnap* d. u. Czigánybáró
este: Kuruczfurfang.

*Hétfő*: Bajazzók és Paraszt becsület. Alberti Werner vendégszereplésével.

*Kedd*: Liliomfi.

*Szerda*: San-Toy.

*Csütörtök*: Vadorzók.

*Péntek*: Bolond.

*Szombat*: Bolond.

## Orfeusz az alvilágban.

Egyik legjobb szerepében lépett fel tegnap este *Orlei* Flóra. Offenbach kedves zenéjü operettjében, Orfeuszban játszotta Euridikét igazi müvészettel. Enekszámait is megtapsolták. Jupitert *Füredi* József adta igyekezettel de nem sok sikerrel.

*Bérczi* Gyula ügyes Styx Jankó volt. Arkadiai dalát, miben volt néhány hamis hang, megismételtették. Az énekkar a második felvonás végét teljesen elrontotta Váradi karmesternek nem csekély bosszuságára. A darabot Pintér Imre találékonyan, ügyesen rendezte. *(m.)*

**Kurucz furfang.** Bokor József hires pályakoszoru darabja a nálunk is oly szép sikereket ér *Kuruczfurfang* ma vasárnap este ujból szinre kerül. Bözsit a helyre kurucz menyecskét *Amon* Margit játsza, kinek e szerepében is már nevezetesen diadala volt szinpadunkon.

**A bolond.** A jövő héten, pénteken kerül bemutatóra Rákosi Jenő és Szabados énekes legendája. A jeles darab főbb szerepeit Székely Irén, Lányi Edith, Székely Anna, Kulinyi Mariska, Pintér Imre, Bérczi Gyula és Hunfi Imre játszák.

**San Toy.** Szerdán kerül hatodszor szinre ez a bájos, hirneves angol operett, mely mindannyiszor megtölti a Szigligeti-szinház nézőterét. A szerepek a régi kezekben vannak, csak Bérczi Csulija fog uj kuplékkal kedveskedni a közönségnek.

**Vasárnapi előadások.** Erdekes vasárnapja lesz ma a szinháznak. Délután Strauss hires operettjében Székely Irén lép föl ezuttal másodszor délutáni előadáson. Este Amon Margit játszik a Kuruczfurfangban.

**Alberti Werner vendégjátéka.** *Alberti* Werner, a szinház illusztris vendégmüvésze, a ma esti gyorsvonattal Nagyváradra érkezik, hogy hétfőn délelőtt a próbákon részt vehessen. Este végignézi a Kurucz furfang előadását a müvész, ki valósággal rajong a magyar darabokért. A hétfői müvészi eseménynek igérkező előadásra a bérlők hétfőn déli 12 óráig válthatják ki jegyeiket.

**Két Szigligeti** darabra is készül a vigjáték, illetve a drámai személyzet, az egyik Liliomfi és Szellemfi énekes vigjáték, a másik Fény árnyai szinmü. Mindkettőt Somogyi Károly rendezi.

**Az Ember tragoediája.** Madách Imre hallatlan remeke még e hó folyamán szinre kerül a Szigligeti-szinházban. Somogyi Károly áldozatot, költséget nem kimélve, pazarul fényes éj kiállitással hozza szinre a darabot, Xelyben kivétel nélkül a teljes személyzet részt vesz.

**Drámai cziklus.** A már jelzett s mindenütt nagy szimpatiával fogado t drámai cziklust, Szigligeti kitünő darabja, Liliomfi vezeti be kedden este. Az előadásra nagy ambicióval készül a társulat drámai személyzete.

**Tolstoj** szenzációs darabjából a »Sötétség hatalmából« már megkezdődtek a próbák Peterdi Sándor vezetése mellett.


# Szigligeti-Szinház.

Folyószám 79. Idénybérlet 75.

**Nagyváradon, vasárnap, 1901. decz. 15-én**

délután 3 órakor, fél helyárakkal

***CZIGÁNYBÁRÓ.***

Operett.

este 7 órakor, rendes helyárakkal

**Kuruczfurfang.**

Népszinmü.

**HELYARAK:** Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr., Támlászék **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30** kr. Földszinti állóhely **50** kr., Diák és katonajegy a földszintre **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Kezdete 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap hétfőn, decz. 16-án

***Bajazzók.***

Operett.

Ezt megelőzi:

**Parasztbecsület.**

Opera.


# TAVIRATOK.

## A svéd irók Tolsztojért.

**Budapest**, decz. 14. (Saját tud. táv.) A svéd irók Tolsztojnak levelet irtak, melyben sajnálkozásuknak adtak kifejezést, hogy nem ő nyerte a „*Nobel*“ dijat, de kijelentik, hogy az akadémia nem kifejezője a svéd közvéleménynek.

## Rigyiczai mandátum.

**Budapest**, decz. 14. (Saját. tud. táv.) A mai nap megtartott választáson *Plósz* Sándor 600 szótöbbséggel választatott meg a rigyiczai kerület országgyülési képviselőjévé.

## Egán utóda.

**Budapest**, decz. 14. (Saját tud. táv.) Egán Ede utódául *Kazy* József földmivelésügyi miniszteriumi osztálytanácsos lett kinevezve.

## A kiegyezés tárgyalása.

**Budapest**, decz. 14. (Saját tud. táv.) Reichsrath mai ülésén hire járt annak, hogy a kiegyezés és más fontos kérdések tárgyalása csak a jövő ősszel kerül napirendre.

## KOZGAZDASAG.

### Gyülési meghivó.

A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya Nagyváradon, 1901. decz. hó 18-án, azaz szerdán délután 3 órakor a vármegyeház nagytermében gyülést tart, melyre a választmányi tagok meghivatnak.

*Tárgyak*:

1. Földmivelésügyi miniszter gróf Széchenyi Pál elhalálozásáról értesit.
2. Földmivelésügyi miniszter a szénkéneg beszerzése iránt tájékoztat.
3. Földmivelésügyi miniszter a munkás és cseléd segély pénztár tárgyában megkeres.
4. Földmivelésügyi miniszter a szőlő moly irtását tartalmazó füzetkét megküldi.
5. Földmivelésügyi miniszter a világ gabona terméséről szóló könyvet megküldi.
6. Földmivelésügyi miniszter leirata a tél folyamán vármegyénkben tartandó tanfolyamok és szakelőadások tárgyában. Evvel kapcsolatosan az elnökségnek erre vonatkozó előterjesztése.
7. Földmivelésügyi miniszter a vármegyében tartott arató ünnepélyekről jelentést kér.
8. Biharvármegye közigazgatási bizottsága értesitése gazdasági ismétlő iskolák tárgyában.
9. Biharvármegye alispánja a faiskola kezelők 1902-ik évben tartandó tanfolyamról értesit.
10. O. M. G. E. a szövetségi nagy gyülésre 6 tagnak kiküldését kéri.
11. O. M. G. E. a magyar ipar pártolása ügyében megkeresés.
12. Pekanovits Imre jelentése a komádii mintagazdaság 1-sö évéről.
13. Pókay Dezső ker. áll. felügyelő 1 bikavásár rendezése iránt megkeresés.
14. Hungária trágyagyár a homoki szőlők trágyázásáról szóló füzetkét megküldi.
15. Aradi M. G. E. a Budapesten raktáron lévő gabona és liszt évi leltározás és közhirré tétele tárgyában a földmivelésügyi miniszterhez intézett feliratát megküldi.
16. Szolnoki M. G. E. a czukorrépa termelés és annak átvételénél vármegyéjükben felmerült visszásságokra reá mutat.
17. Esztergomi M. G. E. az olasz borvám emelése iránt szerkesztett feliratát megküldi.
18. Elnökségi jelentés a szőlősajtoló kiállitásról.
19. Elnökségi jelentés a diószegi vinczellérképezdében a néptanitók részére rendezett tanfolyamról.
20. Előterjesztés a külföld részére termelendő dohány iránt.

Nagyvárad, 1901. deczember 14.

*Szabó József*,
e. elnök.

## REGÉNY-CSARNOK.

# A Polanieczki-család.

Irta: **Sienkiewicz Henrik**. — Forditotta: **Kolosváryné-Korányi Ilona.**

43

Megfigyelte nyakának hajlékonyságát, belemélyedt az álmodozó szemek bámulatába, melyeknek tekintete föl-fölcsillant s örökös kérdő kifejezést viselt. Megjegyezte, hogy hidegsége s nyugodt szótlansága daczára despota természet lakozik benne. Elárulta ezt a mozdulattal, a melylyel lorgnonját még a rendesnél is magasabbra emelte. S végső eredményben a fiatal leány halálos unalmat keltett benne.

Beesteledett. Búcsuzni kellett. Végre valahára! Polanieczki megkönnyebbülten fölsóhajtott. Litka anyjához lépett. Két karját nyaka körül fonva, fülébe sugott néhány szót. Emilie asszony igenlőleg bólintott, Stas felé fordult.

— Ha nem szándékozik itt tölteni az éjszakát, — szólt, — fölajánlunk egy helyet kocsinkban. Litka affér Mária és én köztem s Plawiczki elfoglalja a szemben levő ülést.

— Köszönöm, elfogadom, — felelt örvendezve Stas.

És sejtve, ki a szives meghivás értelmi szerzője-e fölkiáltott:

— Aranyos kis cziczám! — S kitárt karokkal tartott Litka felé.

De az anyjához simult, szomoru szende tekintetét emelte reá csupán és suttogva kérdé:

— Ugy-e beleegyezik, Stas bácsi?

Néhány pillanat mulva elhagyták a villát. Az enyhe, derült napot bár hüvös, de annál szebb este váltotta fel, telve holdsugárral, méla költészettel. Polanieczki tele tüdővel szivta be a friss fuvalmat s majdnem boldognak érezte magát. Nem ült-e szemben azzal a lénynyel, a kit legjobban szeret ezen a világon? Nézte a kedves arczot, a melyet a hold ezüstfénye megvilágitott, s a mely most nyugodt, bizalomteljes kifejezést öltött. Ugy vélte, hogy Mária szive most együtt dobban az övével, hogy minden ellentét elsimul a szép természet földet és eget befogó végtelen csendjében.

Litka mintha elaludt volna a kocsi puha párnái között. Gondoskodó szeretettel boritotta reá Stas a takarót, s mialatt a fehér országuton tova haladt a kocsi, némán, szótlanul mélyedtek gondolataikba.

A szerencsétlen Ploszowski emléke kisérte Emilie asszonyt. A halálhir mély benyomást gyakorolt reá; ujra s ujra szóba hozta a szomoru eseményt, sajnálkozva az öreg kisasszonyon, a kire a sors ily nehéz bánatot hozott.

— Az öngyilkosság azért oly rettenetes, — elmélkedett Mária, — mert el kell itélnünk s a midőn elitéljük, bünül rójjuk föl önmagunknak, hogy nem szánjuk eléggé a szerencsétlen áldozatot.

— Szánalmunkat jobban megérdemlik azok, élnek még szenvednek, azok, a kik élnek, — a kik Polanieczki.

A kocsi most gesztenyefák hosszu sorában haladt tova. A százados törzsek rücskös héjára piros fényfoltokat varázsoltak az országut lámpái.

Emilie asszony gyöngéden hajolt gyermeke fölé:

— Alszol, Litka?

— Nem, anyuskám, — válaszolt a gyermek.

XII.

— Sohasem vágytam gazdagságra, — igy szólt Plawiczki Maszkó ügyvédhez, — de végre is, ha az égi végzet ugy határozta, hogy oly nagy vagyon, mint a minő öreg unokanővéremé, a mi kezeinkre jusson, nem fogok ellenszegülni a Gondviselés titokzatos akaratának. A mi engem illet, nemsokára csak a koporsó négy falára lesz szükségem s gyermekem kegyeletes könyhullatásra, a kinek boldogságáért áldoztam éltemet. De itt a gyermekről van szó Máriáról, csak róla!

Maszkó, a ki Plawiczki dolgozószobájában nyugodtan végighallgatta ezt a hosszu beszédet, most a jogtudós komolyságával igy szólt:

(Foly. köv.)

A szerkesztésért felelős:
**Dr. VUCSKICS GYULA.**


## NYILTTÉR.

# Dr. Nagy Ignácz

**egyetemes orvostudor,**

***orvosi gyakorlatát Nagyváradon, Főutcza 13. szám (Dr. Grósz-féle házban)***

**megkezdette.**

**Sohase látott szebbet!** Belépti dij nélkül megtekinthető **karácsonyi nagy kiállitás!** 25.000 kiállitási tárgy. Egy egész pyramis, csupa ajándék tárgyakból. ***Remek és szenzácziós!*** A világ minden részéből összeállitott nagy Bazár a

## HEVESI-féle párisi nagy áruház

**Zöldfa-utcza, Zöldfa szálloda alatt.**

Nincs ember, gyermek, férfi, nő, a ki itt ne találjon olyat, a mire szüksége van. **5 krtól 5 frtig.** Csodadolgok! — Az éjjeli gyorsvonattal folyton érkeznek áruk. Most szükség van minden kis helyre s hogy az áru ne foglaljon helyet, **rendkivüli olcsó minden!** Kalapok, női és férfi fehérneműek, nyakkendők, gallérok, kézelők, vállfüzők, utazó-bőröndök, nap- és esőernyők, rövidnorinbergi és diszmű-áruk, gyermekjátékok gyermekkocsik, illatszerek, szalagok és csipkék. Rabok által kötött harisnyák, blousok, kötények, fiu- és kisleány-ruhák, téli alsók.

**Olcsó és szabott árak.**

## Nádor Henrik és Tsa czégnél

**Nagyvárad,**

**Nagypiacz-tér, Kereskedelmi palota**

a legelőnyösebb bevásárlási forrás *férfi, női és gyermekczipőkben. férfi czipők 2 frt, női czipők 65 kr., — gyermekczipők 25 krtól feljebb.*

Az uri közönségnek első minőségü *chevau* és *bokszbőrből*, valamint gyermekczipők minden kivitelben.

**Vidéki megrendelések gyorsan, kezesség mellett eszközöltetnek.**

A Richter-féle

## LINIMENTUM CAPS. COMP.

**Horgony-Pain-Expeller**

egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 33 év óta megbizható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghülésecknél.

**Intés.** Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „**Horgony**“ védjegygyel és a „**Richter**“ czégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszertárban kapható. Főraktár: **Török József**, gyógyszerésznél **Budapesten.**

***Richter F. Ad. és társa,***
•• csász. és kir. udvari szállitók. ••
**Rudolstadt.**

**Reich Jenő és Társa**

## Tőzsde jelentése

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

### Határidők

Budapest, decz. 14

| | |
|---|---|
| Buza októberre | 7 84 |
| Buza áprilisra | 8.30 |
| Tengeri | 5 14 |
| Rozs okt. | 6 69 |
| Zab ápr. | 6 98 |
| Káposzta, repcze, aug. | —.— |

### Értéktőzsde

Budapest, decz. 14

| | |
|---|---|
| Osztrák hitel | 625 50 |
| Magyar hitel | 629 50 |
| Államvasut | 624 50 |
| Rumamurányi | 416.— |
| Magyar jelzálog | 433.— |
| Salgótarjáni | —.— |
| Wagon-kölcsön | —.— |

### Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. decz. 14-én.

| | |
|---|---|
| Magyar aranyjáradék 4% | 118.90 |
| Magyar koronajáradék | 94.20 |
| Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½% | 121 35 |
| Magyarvasuti kölcsön ezüstben 5% | 100 70 |
| Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból | 118 75 |
| Magyar földtehermentesitési kötvény 4% | 93.— |
| Kárpáti jog megváltási kötvény | 100 — |
| Horváth-szlavónföldtehermentesitési kötvény | 93 50 |
| Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön | 176.50 |
| Tiszaszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön | 146 — |
| Osztrák járadékpapirban | 98 85 |
| Osztrák járadék ezüstben | 98 85 |
| Osztrák járadék aranyban | 118 90 |
| Osztrák korona járadék | 95 75 |
| Osztrák államsorsjegyek | 141.50 |
| Osztrák magyar bank részvény | 15 95 |
| Magyar hitelbankrészvény | 667.— |
| Osztrák hitelintézet részvény | 654 — |
| Párisi vista | 95.22 |
| 20 frankos arany (Napoleondor) | 19.05 |
| Német birodalmi márka | 117 17 |
| London vista | 239 85 |
| 20 márkás arany | 23.44 |

# Árlejtèsi hirdetmèny.

Nagyvárad város részére 1902. évben szükséges 869 km. jég beszállitásának biztositása czéljából **folyó évi deczember hó 20-ik napján délelőtt 10 órakor** a városház tanácstermében nyilvános árlejtés fog tartatni.

Ajánlatot szóval vagy irásban köbméterenkinti egységár felajánlása mellett lehet tenni, mely egységárban a jégtermelési, vágási, felrakási, beszállitási, lerakási, bezúzási és beraktározási költségei is benfoglaltatnak ugy, hogy vállalkozó a teljesen beraktározott jégért a köbméterenkinti egységárnál többet semmiféle czimen nem követelhet a várostól.

Szóbeli ajánlattevők az árlejtési feltételeket annak elismeréséül, hogy azokat ismerik s magukra nézve kötelezőknek elfogadják, az árlejtés megkezdése előtt aláirni kötelesek; zárt ajánlatot tevők pedig ezen körülményt ajánlatukban kötelesek világosan kitenni.

Bánatpénzül egyszáz korona teendő le, mely összeget szóbeli ajánlattevők az árlejtés megkezdése előtt kötelesek alulirott kezeihez lefizetni; zárt ajánlatot tevők részéről pedig az ajánlathoz mellékl**endő**.

Zárt ajánlatok csak a fent kitett határidőig adhatók be.

Az árlejtési feltételek alulirott hivatalos helyiségében, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1901. deczember hó 12-ik napján.

**Komlóssy József,**
tanácsnok,
mint az árverési küldöttség elnöke.


A

# Polgári Takarékpènztár részvénytársaság Nagyvàradon

**(részvénytőke félmillió korona)**

**Elfogad betéteket** s legalább 3 hóig heverő tőkék után teljes 5%-ot fizet.
**Leszámitol** váltókat.
**Kölcsönöket** ad jelzálogi biztositék mellett.
**Előleget** ad értékpapirokra, arany- és ezüstnemüekre, beraktározott terményre.
**Vesz és elad** tőzsdei árfolyammal biró értékpapirokat.
**Kölcsönöket nyujt heti fizetéses alapon.**

Végül b. figyelmébe ajánlja a sorsjegyeket kedvelő t. közönségnek a tőke gyüjtésnek **nyeremény esélylyel egybekötött** ama előnyös és igen alkalmas módját is, hogy vállalkozunk minden tőzsdén jegyzett sorsjegy beszerzésére, melynek **napi árfolyam szerinti vételára** 3 éven át tartó egyenlő heti vagy havi részletek befizetése által törleszthető le. **Felpénz vagy időközben kamat fizetés nem kivántatik. Az ügylet megkötésétől kezdve minden nyeremény és kamatozó sorsjegyeknél a szelvény a vevőt illeti.**

# Kitünő saját termelésü borok

kaphatók lakásomon üvegezetten a következő árban:

1. Ujbor (Nagyváradi karcos) 1 liter palaczk nélkül . . 32 kr.
2. Ó asztali gyoroki fehér bor 1 liter » » . . . 42 kr.

## Finom fajborok:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 3. Kadárka (szemelt vörös bor) | 1 liter | palaczkkal | 1 frt | — kr. |
| 4. Cabernet » » | 1 liter | » | 1 frt | 10 kr. |
| 5. Szilváni » fehér pecsenyebor | 1 liter | » | 1 frt | 10 kr. |
| 6. Sauvignon » » csemegebor | 1 liter | » | 1 frt | 20 kr. |

10 üvegen felüli megrendelést házhoz is szállittatok, ½ literes üvegek a 3, 4, 5, 6. sz. borokból fele árban kaphatók.

Ugyanezen borok hordóban Hl.-enként tetemesen olcsóbban számittatnak.

Telefon-szám 406.

**Molnár Lajos,**
Schlauch-tér, 18.

230—4—0

# Most lehet legolcsóbban

## női és férfi fehérnemüt, vásznat és asztalnemüt

**beszerezni!**

# Menyasszonyi kelengyék!

## Teljes végeladás!

**Kunz József és társa czég,**
**Nagyvárad, Szt. László-tér.**

225—0—139

A legszebb karácsonyi ajándék

**E héten**

**rendkivüli nagy Occassio**

# a Keleti áruházban

**Nagyvárad,**

**Fő-utcza 2. szám Bazár-épület.**

Nagy raktár kizárólag csak valódi

## Perzsa, Szmyrna és Indus szőnyegekben.

**REMEK TÖRÖK HIMZÉSEK.**

| | | | |
|---|---|---|---|
| Smyrna szőnyegek 1 □ méter | — 10 forinttól feljebb. | Török himzett asztalteriték | — — 18 forinttól feljebb. |
| Dimirdjik szőnyegek 1·50 mtr hosszuság | 15 forinttól feljebb. | Török himzett párnák | — — — 2.30 krtól feljebb. |
| Dagestan szőnyegek 3 méter hosszuság | 30 forinttól feljebb. | Török himzett papucs 1 pár | — — 1.20 krtól feljebb. |
| Bochara és Afgan szőnyegek | — — 60 forinttól feljebb. | | |

Gyönyörü zongora-teritők.

**Csak mig a készlet tart.**

A legszebb karácsonyi ajándék egy török himzés egy perzsa szőnyeg.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

## SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

**Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám.**

**Művek,**
folyóiratok, hirlapok,
**vonalzatok,**
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélboritékok.

**Elvállal és készit:**
izléses kivitelben
**mindennemü**
**nyomdai munkákat**
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

**Levélfejek,**
számlák, falragaszok,
**báli meghivók,**
tánczrendek, étlapok,
**naptárak,**
palaczkfeliratok,
névjegyek,
**gyászlapok**
stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készitése.

**A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok raktára.**

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.